

בבוגרת, כדכתיב "כי יהיה נערה בתולה"⁵³], כך גם כשסרחה ולבסוף בגרה דינה בחנק.

שהיות ונשתנה גופה [שהרי בגרה] בין שעת החטא להעמדה בדין — נשתנה גם דין מיתתה, לכפי שהוא עתה.

ומקשינן: למימרא, משמע מדברי הברייתא ששנה שילא, דכל היכא דאישתני גופא [שנשתנה הגוף] — אישתני קמלא [משתנה גם דין המיתה, בהתאם].

ורמינהי סתירה לכך, מהא דתניא [לקמן] מו א: נערה המאורסה שזינתה, ומשבגרה כנסה בעלה, והוציא עליה שם רע, שטען בבית דין שלא מצא לה בתולים, ושיקר בדבריו — הוא אינו לוקה, ואינו נותן מאה פלע.

והטעם, משום שחיובים אלו נאמרו דווקא בבעל המוציא שם רע על נערה, בהיותה נערה. וכאן, שכנסה כשהיא בוגרת, ואז העליל עליה שזינתה תחתיו בזמן האירוסין, אין הוא מתחייב בעונשים המיוחדים שחייבה תורה את המוציא שם רע על נערה בתולה מאורסה, היות ומה שמחייב אותו במלקות ותשלום קנס הוא על מעשהו שעשה בעקימת שפתיו, שהעליל עליה שלא מצא לה בתולים, וכאן הרי העליל עליה זאת כשהיתה כבר בוגרת, ולכן אין עליו חיובים אלו.

ואם אמת היה הדבר, שלא נמצאו לה בתולים, לפי שזינתה תחת בעלה בזמן

תני שילא, היה [האמורא] שילא, שונה ברייתא:

שלש מדות, הלכות חלוקות בשלשה אופנים, יש בנערה מאורסה שזינתה:

המידה האחת, אם באו לה עדים בבית חמיה, לאחר שנשאת, שזינתה כשהיתה מאורסה בבית אביה — סוקלין אותה על פתח בית אביה. כלומר: ראו גידולים שגידלתם!

כדי שידעו הכל שמבית אביה הוא שיצאה הנבלה הזאת, שבהיותה בביתו היא זינתה, ולא בבית חמיה!

שהרי על מקרה כזה מדבר הכתוב, שהבעל אומר: "ואקרב אליה ולא מצאתי בתולים", והיינו שכבר נשאת. ועל זה אמר הכתוב: "והוציאו את הנערה אל פתח בית אביה".

המדה השניה, אם באו לה עדים בבית אביה, קודם שנישאת, ומעידים שזינתה בבית אביה⁽⁵³⁾ — סוקלין אותה על פתח שער העיר. שכך כתוב: "כי יהיה נערה בתולה מאורסה, והוצאתם את שניהם אל שער העיר ההיא, וסקלתם אותם באבנים".

המידה השלישית, פרחה [זינתה] ולבסוף בגרה — תידון בחנק.

כמו שאילו היתה מזנה עכשיו, אחר שבגרה, לא היה דינה בסקילה אלא בחנק [היות וחיוב סקילה נאמר רק בנערה מאורסה ולא

53. אביה שזינתה בבית חמיה". והיינו, שזינתה בבית חמיה קודם כניסתה לחופה, אף שבאו עדים אחר שחזרה לבית אביה, הרי זו נסקלת על

כך היא גירסת רש"י, וכן הגירסא לפנינו בגמרא.

אבל הרמב"ם גורס: "באו לה עדים בבית

אמר רבא: וכי ממוציא שם רע קאמרת להקשות על הברייתא ששנה שילא שאם סרחה ולבסוף בגרה, משתנה דינה כשבגרה [ומדובר כשבאו עדים בהיותה בבית אביה], ואתה בא להוכיח ממוציא שם רע, כשבאו העדים אחרי שבגרה, וכנסה בעלה, והיא בבית חמיה, שלא אומרים אישתי גופא אישני קטלא, אלא היא או זוממיה נסקלים?!

והרי שאני דין מוציא שם רע — דחידוש הוא, שלא אומרים בו מדאישתי גופא אישתי קטלא!

והראיה שבמוציא שם רע לא אומרים מדאישתי גופא אישתי קטלא, מהלכה נוספת שנאמרה במוציא שם רע:

דחא נערה שנכנסה לחופה ולא נבעלה עדיין, וזינתה, נשתנה דינה מדין נערה מאורסה, ומעתה דינה הוא בחנק ולא בסקילה [כדתניא לקמן דף מח ב].

אירוסייה, היא, וזוממיה [אם נמצאו העדים שהביא הבעל זוממין, ששיקרו בעדותם] — מקדימין לבית הסקילה⁽⁵⁴⁾ [כלומר ישכימו בבוקר לבית הסקילה, כי אין להם נס והמלטה מן המיתה הזאת. רש"י].

ומבארת הגמרא את הברייתא: וכי היא וזוממיה כאחד סלקא דעתך שנסקלים? היאך יתכן שגם היא וגם הם יסקלו, הרי אם הם שקרו, רק הם חייבים סקילה, ואם אמת הדבר, רק היא תסקל!

אלא, בהכרח, שכך היא כוונת הברייתא: או היא, או זוממיה — מקדימין לבית הסקילה! דהיינו, אם אמת היה הדבר כמו שאמר הבעל, הרי היא נסקלת. ואם לאו, זוממיה נסקלים.

ומוכח מכאן, שאף על פי שנשתנה גופה, לפי שבגרה, ואילו היתה מזנה עכשיו היה דינה בחנק, בכל זאת אין אומרים שנשתנה דין מיתתה, אלא הרי היא בסקילה!

גופה אישתי קטלא, היינו לעצם המיתה, שהרי כבר נתחייבה במיתה זו בשעת מעשה העבירה. אבל דין פתח בית האב הוא חלק מההוצאה לפועל של המיתה, וזה נקבע לפי מצבה באותו זמן.

עוד איתא שם ברמב"ם, שהוא הדין אם באו העדים אחר שבעלה הבעל, הרי זו נסקלת בבית הסקילה.

והשיג עליו הראב"ד, דהא הלכה כראב"י, שלא נאמר דין מוציא שם רע אלא כשבעל קודם שיוציא שם רע, והרי על זה נאמר הדין של פתח בית אביה! עיי"ש ובמגיד משנה שם. והמאירי כתב דיש לחלק בין מוציא שם רע, לסתם נערה מאורסה שזינתה. עיי"ש.

פתח שער העיר. והיינו, ששיקרו הדבר תלוי באיזה בית זינתה. ולפי רש"י תלוי הדבר מתי באו העדים, כשהיא בבית אביה, או בבית חמיה. 54. לכאורה קשה, הרי בעינין שתסקל על פתח בית אביה?!

והיה אפשר לומר, דהאי "לבית הסקילה" לאו דווקא הוא, אלא הכוונה שמחוייבת סקילה, ובאמת יסקלוה על פתח בית אביה.

אבל ברמב"ם [פ"ג מהלכות איסורי ביאה הל"י] איתא: "באו עדים אחר שבגרה וכו' הרי זו נסקלת בבית הסקילה". וכתב המגיד משנה שמקורו הוא מברייתא זו, והטעם, דלענין זה אמרינן שכיוון דאשתי גופא — אשתי דין קטלא דידיה. דהאי דלא אמרינן דהיכא דאשתי

כך שזינתה בהיותה נערה, שלא ישתנה דינה!]

כלומר, הראיה מסתם מוציא שם רע לכאן – לאו ראייה היא. משום ששם לא נשתנה גופה⁽⁵⁶⁾, אלא רק דינה, שאילו היתה מזנה עתה – היה דינה בחנק, ודווקא ככהאי גוונא חידשה תורה במוציא שם רע שהיא בסקילה, למרות שהשתנה דינה לחנק.

אבל בנשתנה גופה – אפשר לומר שלא חידשה תורה. ולכן, בבגרה, שנשתנה גופה, אם אתה אומר שסרחה, ולבסוף בגרה, ובאו העדים בהיותה בבית אביה – יהא דינה בחנק, הרי גם במוציא שם רע, משבגרה, היה לו לתנא לומר שדינה בחנק!

אלא, אמר רב נחמן בר יצחק: עניין זה, הברייטא ששנה שילא שאם באו העדים בהיותה בוגרת תידון בחנק, משום שאומרים הואיל ואישתני גופה **אישתני** קטלא, ואילו בברייטא אחרת מצאנו שדינה בסקילה, ואף שבגרה ונשתנה גופה בכל זאת **לא אישתני** קטלא, מחלוקת **תנאי היא**.

דתנן: נשיא וכהן גדול שחטאו בשגגה, ונתחייבו קרבן חטאת, כגון שאכלו חלב, חלוק קרבן החטאת שלהם מקרבן חטאת של

ואילו דין מוציא שם רע, הרי הוא תמיד אמור רק לאחר שנכנסה לחופה, שמעליל עליה לאחר שכנסה לאשה שזינתה בזמן אירוסיה, ועל אף שמעליל עליה לאחר שנשתנה דינה מסקילה לחנק, אם אכן נמצא כדבריו, שזינתה בזמן אירוסיה – דינה עתה **בסקילה**, על אף שעתה נשתנה דינה מסקילה לחנק!⁽⁵⁵⁾

ומוכח שהתחדש בענין הוצאת שם רע, שלא אומרים משום שהשתנה דינה, ואילו היתה מזנה עכשיו, היה דינה בחנק, ישתנה גם דין מיתתה הבא על ידי זנות שהיתה מקודם. ולכן גם כשבגרה וניסת, והוציא עליה שם רע, לא אומרים משום שנשתנה דינה עתה לחנק, ישתנה דין מיתתה מהדין מעיקרא, שהיא בסקילה.

אמר ליה רב הונא בריה דרב יהושע לרבא: **דלמא כי חדית רחמנא** [שמא מה שחידשה תורה שלא אומרים מדאישתני דינא אישתני קטלא במוציא שם רע] – הוא רק **היכא דלא אישתני גופא**, שרק השתנה דינה מארוסה לנשואה. אבל לא חל שינוי בגופה.

אבל היכא דאישתני גופא, שנעשתה בוגרת – **לא חדית רחמנא** [לא חידשה התורה שאם יוציא עליה שם רע בהיותה בוגרת על

חידושו! עיי"ש.

56. ואע"ג דלעיל בפרק אלו נערות [לח ב] קוראין לבעולה אישתני גופא, הכא לא חשיב אישתני גופא, ואפילו למאן דלא מחייב במוציא שם רע אלא היכא דבעל, שהרי כבר היתה בעולה מן הנואף, ואם כן, לא נשתנה גופה. ובבעילתו של הנואף לא חשיב שינוי הגוף, דלא

55. כך פירש רש"י. אבל הרשב"ם מפרש, דאם נכנסה לחופה ולא נבעלה, וזינתה, בלא הוצאת שם רע, דינה בחנק, כדין כל אשת איש. ואילו אם הוציא עליה שם רע, אף על פי שזינתה אחרי שנכנסה לחופה, הרי זו בסקילה!
והקשה עליו הריטב"א, וכי מפני שחידשה תורה דין אחד, נאמר שחידשה בו דין שני? אדרבה! אית לן למימר: אין לך בו אלא

ומוכח שרבי שמעון סובר משום שנשתנה הגוף, מהדיוט לנשיא או מכהן הדיוט לכהן גדול — נשתנה הקרבן! (58) ואילו התנא בכרייתא של מוציא שם רע חולק עליו, וסובר שאין השינוי בגוף משנה את דין חיוב המיתה.

ודוחה הגמרא: אין ראייה מכאן לעניינינו. מה-ב משום שאימור דשמעינן ליה לרבי שמעון דאזיל אחר שעת החטא, ואף בתר שעת הידיעה, ולכן הוא סובר שפטורים לגמרי, כיון שאם נלך לפי שעת החטא — צריכים להביא כשבה, ואם לפי שעת הידיעה — קרבן אחר, לכן אי אפשר לחייבם כלל (59).

אבל לומר שהוא סובר כמו הברייתא ששנה שילא, שקובעים את הדין לפי שינוי הגוף, ונאמר דאזיל רק בתר שעת ידיעה, לאחר שנשתנה גופו, ולא אזיל בתר שעת חטאה כלל, ויהיה חייב הנשיא להביא שעיר, והכהן

הדיוט. לפי שההדיוט מביא כשבה או שעירה לחטאת, ואילו הנשיא מביא שעיר, והכהן הגדול מביא פר.

אם חטאו בהיותם הדיוטות, עד שלא נתמנו, ונתמנו לאחר מכן, אף על פי ש'נשתנה גופם', בשעת מינויים, הרי הן כהדיוטות (57), ומביאין כשבה או שעירה, ולא את קרבנות המיוחדים לנשיא ולכהן הגדול.

רבי שמעון אומר: אם נודע להם שאכלו את החלב עד שלא נתמנו, שאז היו החטא וידיעתו באותו גוף — חייבים הם בקרבן חטאת.

אבל אם חטאו קודם שנתמנו, ונודע להם רק משנתמנו — פטורים הם לגמרי מן הקרבן, משום שהחטא היה קודם שנשתנה, והידיעה היתה לאחר שנשתנה, וחיובו אז הוא בקרבן אחר, שלא התחייב בו בשעה שחטא, ולכן אינו מביא קרבן כלל.

יש לנו להעמיד דין זה בפחות מקרים שנוכל, דהיינו היכא דלא אישתני גופא.

אבל לרב נחמן, דאית ליה דמסברא קאמר דלא אישתני קטלא, ולא בגלל שחידוש הוא, לדידה ליכא לפלוגי בין אישתני דינא לאישתני גופא, הילכך מייתי שפיר דתנאי היא. ועיי"ש עוד שהאריכו.

59. וכתב הרא"ה [מובא בשמ"ק], דודאי דר"ש בתר מעיקרא אזיל, דאם לא כן — לייתי קרבן כדהשתא. אלא דשאני קרבן, דלא חייל חיוביה אלא בחטאה ובידיעה בלבד, ולכן, היכא דאי אפשר ללכת גם בתר חטאה וגם בתר ידיעה — פטור. אבל בההיא דשילא, כיון דחיובה חל כבר בשעה שזינתה, אזלינן בתר מעיקרא. עיי"ש שכתב שכן הוא דעת רש"י.

מיירי הכא אלא בשינוי הגוף אחר העבירה. תוס'.

57. ולהיפך, אם חטאו כשהיו נשיאים, והעבירו מנשיאותם, ואז נודעה להם חטאתם, איתא במשנה התם דחייבין להביא קרבן נשיא. וסוברים רש"י ותוס' דאף בזה חולק ר"ש, וסובר שפטורים. אבל הרמב"ם בפיה"מ סובר שבה ר"ש מודה, כיון שיש דרשה מיוחדת לזה. עיי"ש.

58. הקשו התוס', הרי הכא יש רק שינוי דינא, והיכי מייתי מזה לענין אישתני גופא דלעיל? ותירצו, דצריך לומר דלא מפליג לעיל בין אישתני גופא לאישתני דינא אלא לרבא דאמר מוציא שם רע חידוש הוא, הילכך פרכינן עליה, כיון דאמרת דחידוש הוא ואינה סברא, אם כן